Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
PAOLO MENGOZZI
29 päivänä tammikuuta 2015 [1]

Asia C-649/13

Nortel Networks SA:n yritysneuvosto ym.
vastaan
asianajaja Rogeau, Nortel Networks SA:n pesänhoitaja
ja
asianajaja Rogeau, Nortel Networks SA:n pesänhoitaja
vastaan
Alan Robert Bloom,
Alan Michael Hudson,
Stephen John Harris ja
Christopher John Wilkinson Hill

(Ennakkoratkaisupyyntö – Tribunal de commerce de Versailles (Ranska))

Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa — Maksukyvyttömyysmenettelyt — Asetus (EY) N:o 1346/2000 — Maksukyvyttömyyttä koskeva sekundäärimenettely — Toimivalta määrittää maksukyvyttömyyttä koskevan sekundäärimenettelyn vaikutuspiiri — Yksinomainen vai vaihtoehtoinen toimivalta — Sovellettavan lain määrittäminen — Velallisen kolmannessa maassa sijaitsevalla sulkutilillä säilytetyn omaisuuden luovutustuotto

1. Käsiteltävä ennakkoratkaisupyyntö liittyy asetuksen (EY) N:o 1346/2000 [2] (jäljempänä asetus) 2 artiklan g alakohtaan sekä 3 ja 27 artiklaan, ja siinä esitetään arkaluonteinen kysymys toimivallanjaosta sen valtion, jossa maksukyvyttömyyttä koskeva päämenettely on aloitettu asetuksen 3 artiklan 1 kohdan nojalla, sekä sen valtion, jossa sekundäärimenettely on aloitettu saman artiklan 2 kohdan nojalla, välillä sekä maksukyvyttömän velallisen omaisuuserien jaosta näiden kahden menettelyn välillä.

2. Pääasia liittyy tietoliikennealalla maailmanlaajuisesti vuoteen 2008 asti toimineen kanadalaisen Nortel-konsernin ja sen Euroopan-toimintojen konkurssiin, joka johti maksukyvyttömyyttä koskevan päämenettelyn aloittamiseen Yhdistyneessä kuningaskunnassa konsernin eurooppalaisten tytäryhtiöiden osalta ja sekundäärimenettelyn aloittamiseen ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa Ranskassa sen ranskalaisen tytäryhtiön osalta.

1 — Alkuperäinen kieli: ranska.

2 — Maksukyvyttömyysmenettelyistä 29.5.2000 annettu neuvoston asetus (EYVL L 160, s. 1).

I **Asiaa koskevat oikeussäännöt**

3. Asetuksessa määritetään eurooppalainen viitekehys rajat ylittäville maksukyvyttömyysmenettelyille. Sen 2 artiklan g alakohdassa säädetään seuraava:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

– –

g) ’jäsenvaltiolla, jossa omaisuus sijaitsee’

— esineen osalta jäsenvaltiota, jossa esine sijaitsee,

— sellaisen omaisuuden tai muun oikeuden osalta, jota koskeva omistus- tai muu oikeus on merkittävä julkiseen rekisteriin, sitä jäsenvaltiota, jossa rekisteriä pidetään,

— saatavien osalta jäsenvaltiota, jossa sitoumuksen täyttämiseen velvollisella osapuolella on 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu pääintressien keskus.”

4. Asetuksen 3 artiklan otsikko on ”Kansainvälinen toimivalta”, ja sen 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Sen jäsenvaltion tuomioistuin, jossa velallisella on pääintressien keskus, on toimivaltainen aloittamaan maksukyvyttömyysmenettelyn. Yhteisön ja muun oikeushenkilön pääintressien keskuksen katsotaan sijaitsevan siinä valtiossa, jossa oikeushenkilöllä on sääntömääräinen kotipaikka, jollei muuta näytetä.

2. Jos velallisen pääintressien keskus sijaitsee jäsenvaltiossa, muun jäsenvaltion tuomioistuin on toimivaltainen aloittamaan maksukyvyttömyysmenettelyn vain, jos velallisella on toimipaikka tässä jäsenvaltiossa. Tällaisen menettelyn vaikutukset rajoittuvat viimeksi mainitussa jäsenvaltiossa sijaitsevaan velallisen omaisuuteen.”

5. Asetuksen III luvun otsikko on ”Sekundäärimenettely”, ja siihen kuuluvassa 27 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jos jäsenvaltion toimivaltaisen tuomioistuimen aloittama 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu maksukyvyttömyysmenettely tunnustetaan toisessa jäsenvaltiossa (päämenettely), voi 3 artiklan 2 kohdan mukaan toimivaltainen toisen jäsenvaltion tuomioistuin aloittaa sekundäärimenettelyn ilman, että velallisen maksukyvyttömyyttä tutkitaan tässä toisessa valtiossa. Tällaisen menettelyn on oltava liitteessä B mainittu menettely. Menettelyn vaikutukset rajoittuvat siihen velallisen omaisuuteen, joka sijaitsee kyseisessä jäsenvaltiossa.”

II **Tosiseikat, pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymys**

6. Pääasian tosiseikasto, sellaisena kuin se ilmenee ennakkoratkaisupyynnöstä ja asiakirja-aineistosta, voidaan tiivistää seuraavasti.

7. Nortel-konserni, jonka emoyhtiö Nortel Networks Corporation on kanadalainen, oli yksi maailman ensimmäisistä tietoliikenneverkkoja koskevien ratkaisujen toimittajista. Nortel Networks Corporationin välittömästi omistama kanadalainen tytäryhtiö Nortel Networks Limited (jäljempänä NNL) omisti suurimman osan Nortel-konsernin tytäryhtiöistä, mukaan lukien sen Ranskan oikeuden mukaan perustetun tytäryhtiön Nortel Networks SA:n (jäljempänä NNSA).

8. Nortel-konsernilla oli merkittävää tutkimus- ja kehitysliiketoimintaa (jäljempänä T&K), jota se harjoitti siihen erikoistuneiden tytäryhtiöidensä välityksellä (jäljempänä T&K-keskukset). NNSA oli yksi näistä tytäryhtiöistä. Lähes kaikki konsernin T&K-toimintaan liittyvät teollis- ja tekijänoikeudet oli rekisteröity (lähinnä Pohjois-Amerikassa) NNL:n nimiin, joka oli niiden laillinen omistaja (”legal owner”). Tämä myönsi T&K-keskuksille vastikkeettomia yksinoikeuslisenssejä, joilla voitiin hyödyntää konsernin teollis- ja tekijänoikeuksia. T&K-keskuksilla oli tähän aineettomaan omaisuuteen myös taloudellinen omistusoikeus (”beneficial ownership”), joka vastasi niiden osuutta T&K-toiminnasta. Konsernin sisäisessä T&K-sopimuksessa (Master R&D Agreement, jäljempänä MRDA) määrättiin NNL:n ja T&K-keskusten välisistä oikeussuhteista.[3] Sopimuksessa määrättiin erityisesti, että kullakin T&K-keskuksella on konsernitasolla tietyllä varainhoitovuodella toteutuneiden voittojen tai tappioiden mukaisesti joko saatavaa tai velkaa suhteessa NNL:ään ns. RPS-summan (Revenue Profit Sharing) verran.

9. Vakaviin taloudellisiin vaikeuksiin vuonna 2008 joutuneen Nortel-konsernin johto päätti aloittaa samanaikaiset maksukyvyttömyysmenettelyt Kanadassa, Yhdysvalloissa ja Euroopan unionissa optimoidakseen omaisuuserien myynnin konsernitasolla.

10. High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (Yhdistynyt kuningaskunta) aloitti 14.1.2009 tekemällään päätöksellä Yhdistyneen kuningaskunnan oikeuden mukaisen maksukyvyttömyyttä koskevan päämenettelyn kaikkia Nortel-konsernin unioniin sijoittautuneita yhtiöitä, myös NNSA:ta, vastaan asetuksen 3 artiklan 1 kohdan nojalla ja nimitti Bloomin, Hudsonin, Harrisin, Wilkinsonin ja Hillin yhteisiksi pesänselvittäjiksi (jäljempänä yhdessä yhteiset selvittäjät).

11. Ennakkoratkaisua pyytänyt kansallinen tuomioistuin aloitti NNSA:n ja yhteisten selvittäjien yhteisestä hakemuksesta 28.5.2009 antamallaan tuomiolla NNSA:ta koskevan sekundäärimenettelyn asetuksen 27 artiklan nojalla, salli toiminnan jatkamisen määräajaksi ja nimitti asianajaja Rogeaun pesänhoitajaksi.

12. NNSA:ssa syttyi 7.7.2009 työkiista, joka päätettiin 21.7.2009 työkiistan päättämisestä tehdyllä sovittelusopimuksella (jäljempänä sovittelusopimus), jonka allekirjoittivat NNSA edustajanaan sekundäärimenettelyn elimet, ammattijärjestöt, NNSA:n yritysneuvosto ja lakossa olevien työntekijöiden edustajat. Sopimuksessa määrättiin sellaisen lähtökorvauksen maksamisesta, josta osa maksettaisiin heti ja toinen osa, jota kutsuttiin lykätyksi lähtökorvaukseksi, maksettaisiin yhtiön toiminnan päätyttyä niistä käytettävissä olevista yhtiön varoista, jotka saataisiin liiketoiminnan ja omaisuuden myynneistä ja omaisuuden luovutuksista tai yleisemmin yhtiön takaisin saamista varoista tai perimistä saatavista, sen jälkeen, kun kaikki pää- ja sekundäärimenettelyyn liittyvät toiminnan jatkamisen yhteydessä syntyneet yhtiön toiminnasta aiheutuneet velat ja hallintokulut (administration expenses) olisi kokonaisuudessaan maksettu. Lykätyn lähtökorvauksen määrä riippuisi käytettävissä olevien varojen määrästä. Sovittelusopimukseen tehtiin 18.8.2009 lisäys, jossa toistettiin sovittelusopimuksen ehdot ja jonka yhteiset selvittäjät allekirjoittivat (jäljempänä lisäsopimus).

13. Pää- ja sekundäärimenettelyjen elimet allekirjoittivat 1.7.2009 menettelyjen yhteensovittamisesta tehdyn pöytäkirjan (jäljempänä yhteensovittamisesta tehty pöytäkirja). Sen 8.3 kohdassa täsmennetään, että ”– – asetuksen mukaisesti hallintokulut (Administration expenses) maksetaan kokonaisuudessaan etusijalla niiden normaalina eräpäivänä yhtiön omaisuudesta siitä riippumatta, missä kyseinen omaisuus sijaitsee (mukaan lukien Ranskassa sijaitseva omaisuus), vaikka sekundäärimenettely olisikin aloitettu”. Sovittelusopimuksen allekirjoittamisen jälkeen pää- ja sekundäärimenettelyjen selvittäjät allekirjoittivat 18.8.2009 yhteensovittamisesta tehdyn pöytäkirjan lisäyksen, joka on sen 7 kohdan mukaisesti ensisijainen yhteensovittamisesta tehtyyn pöytäkirjaan nähden.

3 — NNSA:sta tuli MRDA:n osapuoli 22.12.2004 allekirjoitetulla sopimuksella.

14. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin vahvisti 24.9.2009 antamallaan tuomiolla yhteensovittamisesta tehdyn pöytäkirjan, sovittelusopimuksen sekä lisäsopimuksen.

15. Taatakseen Nortel-konsernin varojen mahdollisimman korkean arvostuksen eri puolilla maailmaa aloitettujen maksukyvyttömyysmenettelyjen selvittäjät sopivat, että nämä varat myydään toimialakohtaisina kokonaisuuksina. Tästä tehtiin 9.6.2009 väliaikainen rahoitus- ja selvityssopimus (Interim Funding and Settlement Agreement, jäljempänä IFSA) NNL:n ja useiden konsernin tytäryhtiöiden välillä. Sopimuksessa sovittiin erityisesti siitä, että MRDA pysyisi voimassa koko maksukyvyttömyysmenettelyiden keston ajan, että NNL:n tytäryhtiöt luopuisivat hyvissä ajoin luovutettuihin toimintoihin liittyvistä teollis- ja tekijänoikeuksistaan – mutta niiden lisenssioikeudet pysyisivät voimassa maksukyvyttömyysmenettelyn/luovutustoimien päättymiseen saakka eikä näitä luopumisia katsottaisi luopumiseksi konsernin teollis- ja tekijänoikeuksien taloudellisen omistajan (”beneficial owner”) oikeuksista –, että konsernin omaisuuden luovutuksista maailmanlaajuisesti saatavat tuotot sijoitettaisiin Yhdysvalloissa sijaitseville sulkutileille (Lockbox) ja että näillä sulkutileillä olevia varoja voitaisiin jakaa ainoastaan konserniin kuuluvien asianomaisten yhtiöiden yhteisellä sopimuksella. NNSA:sta tuli IFSA:n sopimuspuoli 11.9.2009 tehdyllä liittymissopimuksella (Amendment and Accession Agreement).[4] NNSA:n liiketoiminnot myytiin osana IFSA:n mukaisia maailmanlaajuisia luovutusprosesseja. NNSA:n toiminnoista saadut myyntituotot (noin 7,2 miljardia Yhdysvaltain dollaria (USD)) ovat sulkutileillä, eikä niiden jaosta ole vielä sovittu. Sekundäärimenettelyn tuomari valtuutti määräyksellään asianajaja Rogeaun hoitamaan kaikki tarpeelliset toimenpiteet luovutusten realisoimiseksi (esimerkiksi päättämään luovutettuihin liiketoimintoihin liittyvät lisenssit) ja osallistumaan neuvotteluihin myyntihintojen jaosta.

16. Asianajaja Rogeaun 23.11.2010 laatima vuosiraportti osoitti NNSA:n pankkitileillä 38 980 313 euron positiivista saldoa 30.9.2010, mikä mahdollisti ensimmäisen lykätyn lähtökorvauserän maksamisen toukokuusta 2011 alkaen. Kun maksua ei suoritettu, NNSA:n yritysneuvosto esitti asianajaja Rogeaulle maksukehotuksen 5.5.2011. Asianajaja Rogeau ilmoitti 18.5.2011 päivätyllä kirjeellä NNSA:n yritysneuvostolle, ettei sovittelusopimuksen ehtoja voitaisi soveltaa, sillä Ernst & Youngin 13.5.2011 laatima kassatilannetta koskeva ennuste osoitti lähes 6 miljoonan euron miinussaldoa, joka johtui yhteisten selvittäjien esittämästä kahdesta 16,6 miljoonan euron maksuvaatimuksesta.[5] Kyseessä oli myös Yhdistyneen kuningaskunnan eläkekassan saatava, jonka High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division oli 10.12.2010 tekemällään päätöksellä määrittänyt Englannin oikeuden mukaisiksi hallintokuluiksi (administration expense).

17. Riitauttaen asiaintilan NNSA:n yritysneuvosto ja 147 NNSA:n entistä työntekijää saattoivat 7.6.2011 ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa vireille menettelyn asianajaja Rogeauta vastaan ja vaativat tuomioistuinta toteamaan, että NNSA:ta koskevassa sekundäärimenettelyssä on kyseessä yksinomainen ja välitön oikeus osuuteen Nortel-konsernin omaisuuden luovutuksen kokonaishinnasta, ja velvoittamaan asianajaja Rogeaun maksamaan hakijoille välittömästi näiden lykättyyn lähtökorvaukseen liittyvät saatavat NNSA:n käytettävissä olevien varojen määrässä ja loput näistä saatavista sen jälkeen, kun sekundäärimenettelyssä on saatu NNSA:lle kuuluva osuus omaisuuden luovutuksen kokonaistuotoista.[6]

4 — Tuomari (juge commissaire) hyväksyi määräyksellään tämän sopimuksen allekirjoittamisen 7.7.2009.

5 — Vaatimus koski noin 8 miljoonaa euroa nimikkeellä ”Residual Profit Sharing 2010” (jäljempänä RPS 2010) ja yhteisten selvittäjien esittämiä 8,6 miljoonaa euroa NNSA:n osuutena (noin 25 prosenttia) konsernin omaisuuden luovutuksesta aiheutuneisiin kustannuksiin EMEA-maissa (”Europe Middle East Africa”).

6 — Haasteesta käy ilmi, että NNSA:n yritysneuvosto ja NNSA:n entiset työntekijät vastustavat 8 miljoonan euron maksamista RPS 2010:n nojalla perusteena sovittelusopimuksen ehto, jossa Revenue Profit Sharingin nojalla suoritettavien maksujen yhteissummaksi vahvistetaan 4,9 miljoonaa Yhdysvaltain dollaria. Hakijat riitauttavat myös NNSA:n vastuun tappioista, jotka liittyvät MRDA-järjestelmän jatkamiseen ja aiheutuivat Nortel-konsenin omaisuuden luovutusprosessin viivästymisestä maailmanlaajuisesti, ja väittävät, että RPS 2010 on luonteeltaan ehdollinen eikä vielä erääntynyt. Luovutuskustannusten korvaamiseen perustuvat saatavat ovat hakijoiden mielestä perusteltuja vasta, jos ja kun sekundäärimenettelyssä saadaan perityksi NNSA:lle kuuluva osuus omaisuuden luovutuksen kokonaistuotosta, eivätkä ne ole esteenä lykätyn lähtökorvauksen maksamiselle menettelyssä tällä hetkellä käytettävissä olevista varoista. Yhdistyneen kuningaskunnan eläkerahastoon liittyvästä saatavasta hakijat katsovat, että sen määrittäminen hallintokuluiksi Englannin oikeudessa ei vaikuta sekundäärimenettelyyn, koska menettelyyn liittyvät saatavat on maksettava Ranskan oikeuden mukaisesti.

18. Asianajaja Rogeau haastoi 1.8.2011 yhteiset selvittäjät väliintulijoiksi ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen siksi, että pidättäessään Ranskassa saadun NNSA:n omaisuuden luovutustuoton, joka oli asetettu sulkutileille, he estivät häntä maksamasta lykättyä lähtökorvausta. Yhteiset selvittäjät, jotka vastasivat asiassa 23.2.2012 ja 24.5.2012 pidetyissä istunnoissa, vaativat ennakkoratkaisua pyytänyttä tuomioistuinta toteamaan, ettei sillä ollut kansainvälistä toimivaltaa antaa heitä koskevia ratkaisuja, joilla rajoitettaisiin suoraan tai välillisesti päämenettelyn laajuutta ja/tai heidän toimivaltaansa, mukaan lukien heidän oikeuttaan ottaa haltuunsa sulkutileillä tällä hetkellä olevat varat, eikä toimivaltaa todeta, että NNSA:ta koskevaan sekundäärimenettelyyn perustuisi jonkinlainen oikeus Nortel-konsernin omaisuuden tai niiden toimintojen, joihin NNSA on osallistunut, luovutuksista saatuihin kokonaistuottoihin, jotka ovat tällä hetkellä sulkutileillä, ja että kyseinen toimivalta on High Court of Justice (England & Wales), Chancery Divisionilla. Yhteiset selvittäjät ovat toissijaisesti vaatineet ennakkoratkaisua pyytänyttä tuomioistuinta toteamaan, ettei sillä ole toimivaltaa antaa ratkaisua omaisuudesta tai oikeuksista, jotka eivät sijainneet Ranskassa asetuksen 2 artiklan g alakohdassa tarkoitetulla tavalla silloin, kun päätös sekundäärimenettelyn aloittamisesta annettiin, tai lausua vaatimuksista, jotka suoraan tai välillisesti merkitsisivät sitä, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ottaa kantaa NNSA:n velkaan, joka voidaan Englannin oikeudessa luonnehtia hallintokuluksi.

19. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa, että käsiteltävän asian hakemuksen on nimenomaisesti todettu kuuluvan kollektiivisia menettelyjä koskevan oikeuden ja asetuksen soveltamisalan piiriin, joten sen säännöksiä on sovellettava. Se selittää, että ratkaistakseen sille esitetyt vaatimukset sen tulee ensin ottaa kantaa toimivaltaansa määrittää sekundäärimenettelyn vaikutusten ulottuvuus ja että tämä päätös riippuu siitä, kuinka tulkitaan asetuksen eri artikloja, varsinkin 2 artiklan g alakohtaa, jotka sisältävät yhtenäiset säännökset velallisen omaisuuden sijainnista. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo myös, että sen tulee päättää, voivatko sekundäärimenettelyn vaikutukset ulottua koskemaan unionin ulkopuolella sijaitsevaa velallisen omaisuutta.

20. Tribunal de commerce de Versailles on näissä olosuhteissa päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko sen valtion tuomioistuin, jossa sekundäärimenettely on aloitettu, yksinomaisesti tai vaihtoehtoisesti sen valtion tuomioistuimen kanssa, jossa päämenettely on aloitettu, toimivaltainen ottamaan kantaa velallisen sellaisen omaisuuden määrittämiseen, joka kuuluu sekundäärimenettelyjen vaikutusten piiriin, maksukyvyttömyysmenettelyistä 29.5.2000 annetun neuvoston asetuksen – – 2 artiklan g alakohdan, 3 artiklan 2 kohdan ja 27 artiklan nojalla, ja jos kyse on yksinomaisesta tai vaihtoehtoisesta toimivallasta, sovelletaanko asiaan päämenettelyn vai sekundäärimenettelyn lakia?”

III **Asian tarkastelu**

21. Ennakkoratkaisukysymyksessä on kaksi osaa, joista ensimmäinen koskee toimivallan jakoa päämenettelyn tuomioistuimen ja sekundäärimenettelyn tuomioistuimen kesken ja toinen velallisen omaisuuden sijaintiin sovellettavaa lainsäädäntöä. Näihin kahteen osaan perehdytään jäljempänä erikseen.

A Ennakkoratkaisukysymyksen ensimmäinen osa: tuomioistuimen toimivalta

1. Alustavat huomautukset: asetuksen aineellinen soveltamisala

22. Vaikka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ja kirjallisia huomautuksia esittäneet asianosaiset ja muut osapuolet eivät ole esittäneet epäilyksiä siitä, että pääasian kaltaisissa olosuhteissa toimivaltainen tuomioistuin on määritettävä asetuksen (EY) N:o 44/2001[7] säännösten sijasta kyseisen asetuksen säännösten nojalla, kysymys siitä, kumpaa näistä kahdesta asetuksesta sovelletaan käsiteltävässä asiassa, herätti silti keskustelua istunnon aikana unionin tuomioistuimen esittämän kysymyksen johdosta. Aihetta käsitellään tässä lyhyesti ennen ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelua.

23. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kyseistä asetusta ja asetusta N:o 44/2001 on tulkittava siten, että kyseisissä säädöksissä vahvistettujen oikeussääntöjen päällekkäisyydet ja lainaukot vältetään. Kanteet, jotka on asetuksen N:o 44/2001 1 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan suljettu viimeksi mainitun asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle siltä osin kuin niissä on kyse ”konkurssi[sta], akordi[sta] tai mui[sta] niihin rinnastettavi[sta] menettelyi[stä]”, kuuluvat siis asetuksen soveltamisalaan. Vastaavasti kanteet, jotka eivät kuulu asetuksen 3 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, kuuluvat asetuksen N:o 44/2001 soveltamisalaan.[8] Unionin tuomioistuin on todennut myös, että vain maksukyvyttömyysmenettelystä välittömästi johtuvat ja siihen läheisesti liittyvät asiat jäävät asetuksen N:o 44/2001 soveltamisalan ulkopuolelle. Tämän johdosta pelkästään kyseiset kanteet kuuluvat asetuksen N:o 1346/2000 soveltamisalaan.[9] Tuomiossa Nickel & Goeldner Spedition (EU:C:2014:2145, 27 kohta) unionin tuomioistuin täsmensi, että määräävä arviointiperuste, joka otetaan huomioon yksilöitäessä ala, johon kanne kuuluu, ei ole kyseisen kanteen taustalla oleva menettelyllinen yhteys vaan sen oikeudellinen perusta. Tämän lähestymistavan mukaan on selvitettävä, saako kanteen perustana oleva oikeus tai velvoite alkunsa siviili- ja kauppaoikeuden yhteisistä säännöistä vai maksukyvyttömyysmenettelyille tunnusomaisista poikkeussäännöistä.

24. Käsiteltävässä asiassa NNSA:n yritysneuvosto ja NNSA:n entiset työntekijät vaativat maksamaan saatavan, jonka syntyminen, perittävyys ja määrä määräytyvät sekundäärimenettelyssä NNSA:n omaisuuden realisoinnin jälkeen käytettävissä olevien varojen mukaisesti, jos saatava perustuu sovittelusopimukseen.

25. Pääasian vaatimuksella pyritään siis yhtäältä sekundäärimenettelyssä jo saatujen varojen osalta vetoamaan päämenettelyn elinten esittämiä väitteitä vastaan siihen, että lykättyä lähtökorvausta koskeva saatava on palkkasaatavana etuoikeutettu, ja toisaalta sekundäärimenettelyssä vielä saamatta jääneiden varojen osalta vetoamaan siihen, että tässä menettelyssä on kyseessä oikeus NNSA:n osuuteen Nortel-konsernin toimintojen/omaisuuden luovutustuotoista, joita säilytetään sulkutileillä.

26. Vaatimuksen ensimmäinen osa perustuu Ranskan oikeuden säännöksiin, joilla säännellään velkojien oikeuksia konkurssimenettelyssä, ja erityisesti kauppalain (code de commerce) L 641-13 §:ään, jossa määritetään velkojen maksujärjestys. Se, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin voisi pääasiassa esiin tuotujen velkojen luonteen määrittääkseen tarvittaessa viitata yhteen tai useampaan sopimukseen, kuten RPS 2010:een, IFSA:aan tai yhteensovittamisesta tehtyyn pöytäkirjaan, ei kyseenalaista NNSA:n yritysneuvoston ja NNSA:n entisten työntekijöiden esittämän vaatimuksen ensimmäisen osan oikeusperustaa, joka muodostuu *Ranskan oikeuden konkurssimenettelyjä koskevista säännöksistä*. Huomautan lisäksi, että yhteensovittamisesta tehdyssä pöytäkirjassa hallintokulujen käsite on määritelty viittaamalla vuoden 1986 maksukyvyttömyyslain (Insolvency Act 1986) B1 liitteessä olevaan

7 — Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annettu neuvoston asetus (EYVL 2001, L 12, s.1). Ainoastaan selvittäjien huomautuksissa käsitellään tätä kysymystä, mutta niissäkin todetaan, ettei asetusta N:o 44/2201 sovelleta.

8 — Ks. tuomio F-Tex (C-213/10, EU:C:2012:215, 21, 29 ja 48 kohta) ja tuomio Nickel & Goeldner Spedition (C-157/13, EU:C:2014:2145, 22 kohta).

9 — Ks. tuomio F-Tex (EU:C:2012:215,23 ja 29 kohta) ja tuomio Nickel & Goeldner Spedition (EU:C:2014:2145, 23 kohta).

99 §:ään, jota sovelletaan päämenettelyssä, ja tällaisista kustannuksista johtuvien saatavien etuoikeus vahvistetaan viittaamalla Englannin oikeuteen sekä asetukseen ja INSOL Europen heinäkuussa 2007 julkaisemiin, rajat ylittäviin maksukyvyttömyysasioihin sovellettavaa tiedottamista ja yhteistyötä koskeviin suuntaviivoihin, jotka tämän pöytäkirjan 2 kohdan mukaan ovat sen olennainen osa.[10] Tästä seuraa, että vaikka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin olisikin velvollinen ratkaisemaan sille pääasian vaatimuksen ensimmäisessä osassa esitetyn kysymyksen kyseisen pöytäkirjan perusteella, sen on joka tapauksessa sovellettava *maksukyvyttömyysmenettelyä koskevia erityisiä oikeussääntöjä*.

27. Pääasian vaatimuksen toinenkin osa perustuu ensisijaisesti asetuksen säännöksiin. Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin itsekin korostaa, jotta se voi selvittää, voivatko NNSA:n yritysneuvosto ja NNSA:n entiset työntekijät perustellusti vaatia, että sekundäärimenettelyssä on kyseessä oikeus NNSA:lle kuuluvaan osuuteen siitä Nortel-konsernin omaisuuden luovutuksen kokonaistuotosta, jota säilytetään sulkutileillä, sen on määritettävä tämän menettelyn vaikutusten ulottuvuus; asetuksen 3 artiklan 2 kohdan ja 27 artiklan nojalla ne kattavat ainoastaan Ranskan maaperällä sijaitsevan NNSA:n omaisuuden. Juuri tähän vaatimuksen toiseen osaan kohdistuu yhteisten selvittäjien esille tuoma toimivallan puuttumista koskeva väite, joka puolestaan perustuu asetuksen säännöksiin ja tässä järjestelmässä määritettyyn päämenettelyn ja sekundäärimenettelyn väliseen jakoon. Se, että näiden kahden menettelyn yhteensovittaminen on käsiteltävässä asiassa vahvistettu muodollisesti näiden kahden menettelyn elinten allekirjoittamalla sopimusasiakirjalla, ei muuta mitenkään pääasian vaatimuksen ja sen toisen osan luonnetta ja oikeusperustaa. Vaatimukset, joita sekundäärimenettelyn pesänhoitaja sekä NNSA:n yritysneuvosto ja NNSA:n entiset työntekijät – jotka eivät ole yhteensovittamisesta tehdyn pöytäkirjan osapuolia – esittävät sulkutileillä säilytettyjen varojen NNSA:lle kuuluvasta osuudesta, *eivät perustu sopimukseen* sen paremmin kuin pääasian elintenkään esittämät väitteet toimivallan puutteesta.

28. Lisäksi on tärkeää korostaa, että yhteensovittamisesta tehdyn pöytäkirjan tavoitteena on ohjata niiden osapuolten toimintaa, joita ”pää- ja sekundäärimenettelyn yhteensovittaminen koskee” (1 kohta). Sen tavoitteena on taata erityisesti menettelyiden järjestelmällinen, tehokas, toimiva ja nopea hallinnointi, NNSA:n omaisuuden arvon maksimointi maailmanlaajuisesti, tiedonjako sekä riita-asioiden ja kulujen minimointi (4 kohdan i–iv alakohta) ja määrittää olosuhteet, joissa NNSA jatkaa toimintaansa sekundäärimenettelyn aikana (4 kohdan v alakohta). Vaikka pöytäkirjan 5.3 kohdassa määritetään periaatteet, joiden perusteella yhteiset selvittäjät neuvottelevat yhteistyössä sekundäärimenettelyn pesänhoitajan kanssa Nortel-konsernin omaisuuden luovutushinnan jaosta eri yksiköiden kesken, joista yksi on NNSA,[11] *pöytäkirjan missään kohdassa ei kuitenkaan määritetä perusteita, joiden mukaisesti NNSA:lle kuuluva osuus jaetaan pää- ja sekundäärimenettelyn kesken.*[12] Lisäksi kysymys NNSA:n omaisuuden luovutustuoton jakamisesta näiden kahden maksukyvyttömyysmenettelyn kesken on erillinen siitä kysymyksestä (ja on esitettävä ennen sitä), mitkä päämenettelyn kustannukset on katsottava hallintokuluiksi ja missä määrin niillä on etuoikeus, johon voidaan vedota sekundäärimenettelyn velallisiin nähden, joihin kuuluvat NNSA:n työntekijät, sovellettavan lainsäädännön ja/tai yhteensovittamisesta tehdyn pöytäkirjan sopimuslausekkeiden nojalla.

29. Edellä esitetystä seuraa, että päämenettelyn elinten sekä sekundäärimenettelyn pesänhoitajan ja NNSA:n yritysneuvoston ja NNSA:n entisten työntekijöiden välinen erimielisyys ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa vireillä olevassa riita-asiassa liittyy alaan, johon sovelletaan asetusta edellä tämän ratkaisuehdotuksen 23 kohdassa mainitussa unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla. Tätä päätelmää ei kyseenalaista se, että pääasian eri asianosaisten välisiä suhteita

10 — Ks. yhteensovittamisesta tehdyn pöytäkirjan 8 kohta.

11 — Tämän pöytäkirjan kohdan mukaan osapuolet sopivat vaativansa NNSA:lle oikeutta 9 prosenttiin kaikkien konsernin teollis- ja tekijänoikeuksien luovutustuotoista.

12 — Otsikon ”Varojen perintä / Myyntituottojen jakaminen” alla olevassa pöytäkirjan 6.1 kohdassa täsmennetään ainoastaan, että ”selvittäjät, ranskalainen konkurssipesänhoitaja ja ranskalainen pesänhoitaja realisoivat [NNSA:n] omaisuuden asetuksen mukaisesti, jollei muuta ole kirjallisesti sovittu”. Vaikka oletettaisiin, että pää- ja sekundäärimenettelyn vaikutuksia koskevista asetuksen säännöksistä voitaisiin poiketa, asiakirja-aineistosta ei ilmene, että tällainen sopimus olisi tehty.

säännellään tietyiltä osin niiden välisissä sopimuksissa (sovittelusopimus ja yhteensovittamisesta tehty pöytäkirja) ja että oikeuksien, joihin nämä asianosaiset vetoavat, ulottuvuus voi vaihdella niiden sopimusten mukaisesti, jotka sitovat joitakin niistä kolmansiin osapuoliin nähden (RPS 2010 ja IFSA), koska tällainen olosuhde ei voi kyseenalaistaa niiden keskinäisten vaatimusten oikeusperustaa ja koska lisäksi kaikki nämä sopimukset liittyvät NNSA:n maksukyvyttömyyteen [13] ja sen selvitystoimiin.

1. Ennakkoratkaisukysymyksen ensimmäisen osan tarkastelu

a) Asetuksessa säädetyt ja oikeuskäytäntöön perustuvat tuomioistuimen toimivaltaa koskevat säännöt

30. Aluksi on korostettava, että asetuksessa määritetään nimenomaisesti ainoastaan toimivalta *aloittaa* maksukyvyttömyysmenettely. Kyseisen asetuksen 3 artiklan 1 kohdan nojalla tämä toimivalta kuuluu sen jäsenvaltion tuomioistuimelle, jossa on velallisen pääintressien keskus. Saman artiklan 2 kohdassa säädetään, että jos velallisen pääintressien keskus sijaitsee jäsenvaltiossa mutta velallisella on toimipaikka toisessa jäsenvaltiossa, viimeksi mainitun jäsenvaltion tuomioistuin on toimivaltainen aloittamaan *alueellisen maksukyvyttömyysmenettelyn* eli menettelyn, joka koskee ainoastaan velallisen mainitussa jäsenvaltiossa sijaitsevaa omaisuutta.

31. Toimivaltaa koskeva lisäsäännös on lisätty asetuksen muodostamaan järjestelmään tuomiolla Seagon (C-339/07, EU:C:2009:83), jossa todettiin, että mainitun asetuksen 3 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että siinä annetaan sille jäsenvaltiolle, jossa maksukyvyttömyysmenettely on aloitettu, myös kansainvälinen toimivalta tutkia tästä menettelystä välittömästi johtuvat ja siihen läheisesti liittyvät kanteet. [14]

32. Käsiteltävän menettelyn useiden huomautuksiaan esittäneiden osapuolten, myös Euroopan komission, tapaan katson, että asetuksen 3 artiklan 2 kohtaa olisi tulkittava analogisesti ja että unionin tuomioistuimen tuomiossa Seagon (EU:C:2009:83) vahvistama, vis attractiva concursus -periaatteeseen perustuva toimivaltasääntö voi toimia myös sen jäsenvaltion tuomioistuimen eduksi, jossa sekundäärimenettely on aloitettu. Tällainen päätelmä johtuu nähdäkseni samoista seikoista, joihin unionin tuomioistuin on tukeutunut johtaessaan tämän säännön asetuksella säädetystä järjestelmästä ja sen tavoitteista. Yhtäältä asetuksen johdanto-osan kuudennessa perustelukappaleessa, jonka mukaan tässä asetuksessa olisi ”rajoituttava säätämään toimivallasta aloittaa maksukyvyttömyysmenettely *ja tehdä päätöksiä, jotka johtuvat välittömästi maksukyvyttömyysmenettelystä ja jotka liittyvät siihen läheisesti*”, [15] viitataan erotuksetta kaikkiin asetuksen nojalla aloitettuihin menettelyihin erottamatta toisistaan päämenettelyä, alueellista menettelyä ja sekundäärimenettelyä. Toisaalta rajat ylittäviä vaikutuksia omaavien maksukyvyttömyysmenettelyiden tehostamisen ja nopeuttamisen tavoitteiden, joita tarkoitetaan asetuksen johdanto-osan toisessa ja kahdeksannessa perustelukappaleessa, sekä sen välttämisen, että osapuolia kannustettaisiin siirtämään omaisuutta tai oikeudenkäyntejä jäsenvaltiosta toiseen edullisemman oikeusaseman saamiseksi (asetuksen johdanto-osan neljännessä perustelukappaleessa mainittu ”forum shopping”), tavoitteen saavuttaminen hankaloituisi sekin, jos sekundäärimenettelyn aloitusvaltion tuomioistuimilla ei olisi toimivaltaa ratkaista kanteita, jotka johtuvat välittömästi maksukyvyttömyysmenettelystä ja jotka liittyvät siihen läheisesti, kuten sekundäärimenettelyn kanteita, joissa vaaditaan varojen tai omaisuuden palauttamista. Lisäksi asetuksen

13 — Tässä yhteydessä on muistettava, että itse asetuksessa halutaan varmistaa päämenettelyn ja yhden tai useamman sekundäärimenettelyn välinen yhteensovittaminen ja että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyysi käsiteltävässä asiassa sopimuksen tekemistä tätä tarkoitusta varten.

14 — Tuomion 21 ja 28 kohta sekä tuomiolauselma. Tuomion Seagon (EU:C:2009:83) taustalla ollut kanne oli takaisinsaantikanne. Ks. myös tuomio F-Tex (EU:C:2012:215, kohdat 27 ja 28), jossa unionin tuomioistuin totesi kuitenkin kyseessä olleen kanteen ominaispiirteiden vuoksi, että siihen sovellettiin asetusta. Unionin tuomioistuin on äskettäin vahvistanut tuomiossa Seagon (EU:C:2009:83) esitetyn periaatteen sellaisen vahingonkorvauskanteen tapauksessa, joka on nostettu velallisen yhtiön toimitusjohtajaa vastaan ja jossa vaaditaan palauttamaan yhtiön maksukyvyttömyyden alkamisen jälkeen tai sen ylivelkaantumisen toteamisen jälkeen suoritetut maksut (ks. tuomio H, C-295/13, EU:C:2014:2410).

15 — Kursivointi tässä.

3 artiklan 2 kohdan tulkitseminen analogisesti unionin tuomioistuimen tuomiossa Seagon (EU:C:2009:83) tämän artiklan 1 kohdasta esittämän tulkinnan kanssa saa tukea asetuksen 25 artiklan 1 kohdan ensimmäisestä kohdasta, kuten tämän tuomion 25 ja 26 kohdassa todettiin. Viimeksi mainitussa säännöksessä otetaan käyttöön velvoite tunnustaa sen tuomioistuimen *maksukyvyttömyysmenettelyn kulkuun* ja päättämiseen *liittyvät ratkaisut*, jonka päätös aloittaa menettely tunnustetaan asetuksen 16 artiklan mukaisesti. Kyseisessä artiklassa viitataan päätöksiin, jotka on tehnyt ”3 artiklan mukaan toimivaltainen jäsenvaltion tuomioistuin”, eli niin tämän artiklan 1 kohdan nojalla toimivaltainen tuomioistuin kuin sen 2 kohdan nojalla toimivaltainen tuomioistuinkin.

33. Epäilemättä on totta, kuten yhteiset selvittäjät väittävät kirjallisissa huomautuksissaan, että tuomiossa Seagon (EU:C:2009:83) vakiinnutetaan ”periaate, jonka mukaan toimivalta keskitetään sen jäsenvaltion tuomioistuimelle, jossa *päämenettely* on aloitettu”.[16] Unionin tuomioistuimen päättelyn rakenteen kannalta tätä periaatetta sovelletaan kuitenkin ainoastaan suhteessa kanteisiin, joka ”johtuvat välittömästi *tästä menettelystä* tai liittyvät siihen läheisesti”.[17] Sen sijaan mikään tässä tuomiossa ei anna aihetta päätellä, että kyseinen periaate käsittäisi myös *sekundäärimenettelystä* välittömästi johtuvat tai siihen läheisesti liittyvät kanteet. Kuten edellisessä kohdassa esitin, kyseisen tuomion perustelut voivat johtaa samaan tulkintaan asetuksen 3 artiklan 2 kohdasta kuin tulkinta, jonka unionin tuomioistuin antoi tämän artiklan 1 kohdasta. Nämä perustelut ovat lisäksi ”neutraaleita” päämenettelyn ja sekundäärimenettelyn välisen tuomioistuinten toimivallan jakamisen näkökulmasta, ja missään tuomion kohdassa ei tämän tulkinnan tukemiseksi tukeuduta päämenettelyn universaaliin luonteeseen eikä sen ensisijaisuuteen sekundäärimenettelyyn nähden.[18]

34. Lopuksi korostan vielä, että niin maksukyvyttömyysmenettelyä koskevassa raportissa nimeltä ”External Evaluation of Regulation No. 1346/2000/EU on Insolvency Proceedings” (jäljempänä Heidelberg-Luxemburg-Wien-raportti)[19] kuin asetuksen N:o 1346/2000 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston ehdotuksessakin, jonka komissio esitti 12.12.2012[20] (jäljempänä muutosehdotus), suositellaan vis attractiva concursus -periaatteen kodifiointia liitännäiskanteiden osalta sekä sen soveltamista niiden tuomioistuinten eduksi, joissa on vireillä menettely, johon nämä kanteet liittyvät, olipa kyse on maksukyvyttömyyttä koskevasta päämenettelystä, alueellisesta menettelystä tai sekundäärimenettelystä.[21]

35. Toimivaltasäännöstä, jota noudatettiin tuomiossa Seagon (EU:C:2009:83) yksinomaan unionin sisäisessä asiayhteydessä, laajennettiin tuomiossa Schmid (C-328/12, EU:C:2014:6) koskemaan riita-asioita, *joilla on liittymä kolmanteen maahan*. Unionin tuomioistuin korosti asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa tavoiteltuja, konkurssiasioita koskevan tuomioistuimen toimivallan ennakoitavuuden päämääriä, ja hylättyään Saksan hallituksen esittämät väitteet – jotka koskivat poikkeamista vastaajan kotipaikan tuomioistuimen lähtökohtaisesta toimivallasta ja riskiä siitä, että tuomiota ei tunnusteta – se totesi tässä tuomiossa, että edellä mainitulla säännöksellä ”perustetaan myös toimivalta tutkia maksukyvyttömyyteen perustuva takaisinsaantikanne, joka on nostettu sellaista

16 — Selvittäjien huomautusten 104 kohta. Kursivointi tässä.

17 — Tuomion Seagon (EU:C:2009:83) 21 ja 28 kohta ja tuomiolauselma, kursivointi tässä.

18 — Sen perusteella, kuten yhteiset selvittäjät korostavat kirjallisissa huomautuksissaan, että tuomiossa ei noudatettu julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomerin ratkaisuehdotuksen Seagon (C-339/07, EU:C:2008:575) 64–69 kohdassa tekemää ehdotusta siitä, että päämenettelyn aloitusmaan tuomioistuimen ”suhteellisen yksinomainen” toimivalta olisi tunnustettava maksukyvyttömyyteen perustuvien takaisinsaantikanteiden osalta ja jätettävä näin selvittäjälle mahdollisuus valita pesän oikeuksien ajamisen kannalta soveltuvin tuomioistuin, ei voida, toisin kuin yhteiset selvittäjät ehdottavat, tehdä päätelmiä sekundäärimenettelyn aloitusvaltion tuomioistuinten toimivallan tunnustamisesta tällaisten kanteiden ratkaisemisessa, kun ne johtuvat tästä menettelystä tai liittyvät siihen läheisesti.

19 — Julkaistu teoksessa Hess, B., Oberhammer, P. ja Pfeiffer, T., *European Insolvency Law, The Heidelberg-Luxembourg-Vienna Report on the Application of the Regulation No. 1346/2000/EC on Insolvency Proceedings*, Beck-Hart-Nomos, C. H., München/Oxford, 2014.

20 — COM(2012) 744 final.

21 — Ks. Heidelberg-Luxemburg-Wien-raportin 2.5.2 kohta ja s. 220 sekä komission ehdotus uuden 3 a artiklan nimeltä ”Tuomiovalta menettelyyn liittyvissä kanteissa”, jonka 1 kohdassa todetaan, että ”sen jäsenvaltion tuomioistuimella, jonka alueella maksukyvyttömyysmenettely on aloitettu 3 artiklan mukaisesti, on toimivalta maksukyvyttömyysmenettelystä välittömästi johtuvissa tai siihen läheisesti liittyvissä kanteissa”, sisällyttämisestä asetukseen.

vastaajaa vastaan, *jonka kotipaikka on kolmannessa valtiossa*”.[22] Toisin kuin Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus toteaa kirjallisissa huomautuksissaan, mielestäni samaa tulkintaa, jossa ainoastaan laajennetaan vis attractiva concursus -periaatteen, sellaisena kuin se on hyväksytty tuomiossa Seagon (EU:C:2009:83), alueellista ulottuvuutta, voidaan soveltaa asetuksen 3 artiklan 2 kohtaan. Tällä säännöksellä pyritään nimittäin samoihin tuomioistuimen toimivallan ennakoitavuuden ja oikeusvarmuuden tavoitteisiin, joihin unionin tuomioistuin viittasi asetuksen 3 artiklan 1 kohdan yhteydessä. Nämä tavoitteet ja menettelyjen yksinkertaistamista ja tehokkuutta sekä sen välttämistä, että osapuolia kannustetaan forum shoppingiin, koskevat tavoitteet, joita korostettiin jo tuomiossa Seagon (EU:C:2009:83), tukevat sitä, että tunnustetaan sekundäärimenettelyn aloitusvaltion tuomioistuimen toimivalta käsitellä takaisinsaantikanteita ja muita maksukyvyttömyyteen perustuvia kanteita, jotka johtuvat välittömästi tästä menettelystä tai liittyvät siihen läheisesti (esimerkiksi siksi, että kanteen tarkoituksena on saada velallisen pesään takaisin omaisuuserä, joka ennen sen luovuttamista sijaitsi tässä jäsenvaltiossa), *riippumatta* siitä, onko vastaajan kotipaikka jäsenvaltiossa vai kolmannessa maassa.

36. Yleisemmin tuomiossa Schmid (EU:C:2014:6), joka noudattaa tarkkaan tuomiota Owusu (C-281/02, EU:C:2005:120), joka liittyy Brysselin yleissopimuksen asiayhteyteen,[23] tulkittiin laajasti asetuksen maantieteellistä soveltamisalaa ulottamalla se koskemaan muitakin kuin ”eurooppalaisia” rajat ylittäviä maksukyvyttömyysmenettelyjä ja sisällyttämällä siihen sekä sellaiset menettelyt, joille on ominaista rajat ylittävät liittymät sekä unionin sisällä että sen ulkopuolella, että puhtaasti kansainväliset menettelyt, joiden rajat ylittävät liittymät sijoittuvat aina unionin ulkopuolelle. Unionin tuomioistuimen tässä tuomiossa tekemä ratkaisu tarkoittaa, että kun velallisen pääintressien keskus sijaitsee jäsenvaltiossa, asetuksen säännöksiä sovelletaan jäsenvaltioiden välisissä suhteissa koko maksukyvyttömyysmenettelyyn, mukaan lukien menettelyn niihin näkökohtiin, joilla on liittymä kolmanteen valtioon,[24] eikä tällöin sovelleta jäsenvaltioiden kansainvälisen yksityisoikeuden säännöksiä.

37. Tällainen toteamus auttaa hälventämään ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen ilmaisemat epäilykset asetuksen sovellettavuudesta pääasian kaltaisissa olosuhteissa, kun velallisen omaisuuden myyntituottoja säilytetään sulkutilillä Yhdysvalloissa eli unionin ulkopuolella. Näin voidaan myös hylätä NNSA:n yritysneuvoston esittämä väite, että jos NNSA:n omaisuuden katsottaisiin asetuksen säännösten perusteella sijaitsevan unionin ulkopuolella,[25] olisi sovellettava Ranskan kansainvälisen yksityisoikeuden oikeussääntöjä, joiden mukaan Ranskassa NNSA:ta vastaan aloitetulla menettelyllä olisi universaalivaikutus ja se kattaisi siten myös kyseiset omaisuuserät. Tuomion Schmid (EU:C:2014:6) näkökulmasta on nimittäin suljettava pois tällaisten sääntöjen soveltaminen, jolla lisäksi laajennettaisiin luonteeltaan alueellisen sekundäärimenettelyn vaikutuksia asetuksessa säädettyjen rajojen ulkopuolelle.

b) Pää- ja sekundäärimenettelyn välinen suhde asetuksen järjestelmässä

38. Tässä vaiheessa on tarkasteltava päämenettelyn ja sekundäärimenettelyn asemaa ja niiden keskinäistä suhdetta asetuksella perustetussa järjestelmässä.

22 — Tuomion 33 kohta, kursivointi tässä. Ks. myös tuomio H (EU:C:2014:2410).

23 — Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehty yleissopimus (EYVL 1972 L 299, s.32).

24 — Tällainen liittymä voi liittyä maksukyvyttömyysmenettelyn liitännäiskanteen vastaajan kotipaikkaan, kuten tuomiossa Schmid (EU:C:2014:6) kyseessä olleessa asiassa, tai muihin tekijöihin, kuten velkojien kotipaikkaan tai velallisen omaisuuden sijaintipaikkaan. Asetuksen nojalla aloitettujen menettelyjen, jotka liittyvät suhteisiin kolmansiin maihin, vaikutukset riippuvat kolmannessa maassa sovellettavasta oikeudesta sekä kolmannen maan ja sen valtion, jossa menettely on vireillä, välillä voimassa olevista sopimuksista.

25 — Sekundäärimenettelyn aloitushetkellä, ks. tämän ratkaisuehdotuksen 64 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

39. Kuten asetuksen johdanto-osasta ja erityisesti sen 11 perustelukappaleesta ilmenee, asetus perustuu maksukyvyttömyysmenettelyn universaaliuden ja yhtenäisyyden periaatteisiin, joiden toteuttamista yhteisön lainsäätäjä on kuitenkin tarkoituksella lieventänyt sallimalla alueellisen ulottuvuuden omaavien kansallisten menettelyiden aloittamisen samanaikaisesti universaalin päämenettelyn kanssa. Tällaisen valinnan perustelut liittyvät paitsi siihen, että jäsenvaltioiden aineellisten oikeuksien välillä on merkittäviä eroja, joiden vuoksi ei ole suositeltavaa ottaa käyttöön yhtä yleistä maksukyvyttömyysmenettelyä tai soveltaa poikkeuksetta menettelyn aloitusvaltion lakia (ks. asetuksen johdanto-osan kahdeksas perustelukappale), myös siihen, että paikallisten velkojien edut on turvattava ja omaisuuskokonaisuuksien hallinnointia on helpotettava (ks. asetuksen johdanto-osan 19 perustelukappale). Näin ollen asetuksessa säädetään kahdesta eri toimivaltakriteeristä, jotka ovat pääintressien keskus, jonka mukaan määräytyy päämenettelyn aloittamisessa toimivaltainen tuomioistuin, sekä toimipaikka, jonka perusteella voidaan aloittaa sekundäärimenettely.

40. Yhteisön lainsäätäjän tekemä valinta sallia alueellisten menettelyiden aloittaminen tekee järjestelmästä epäilemättä joustavamman, sillä yhden tai useamman menettelyn aloittaminen voi osoittautua varsin hyödylliseksi esimerkiksi pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tapauksessa, jossa menettely on aloitettu jäsenvaltiossa, jossa pääintressien keskus sijaitsee, konsernin eri tytäryhtiöiden osalta mutta jossa suurin osa yhden tai useamman tytäryhtiön omaisuuseristä, työntekijöistä tai velkojista sijaitsee toisessa jäsenvaltiossa.

41. Tällainen valinta kuitenkin myös monimutkaistaa asiaa, sillä se mahdollistaa useiden samanaikaisten menettelyjen kohdistamisen samaan velalliseen. On totta, että asetuksen rakenteessa sekundäärimenettelyjä on rajattu usealla tapaa niin menettelyllisestä kuin aineellisestakin näkökulmasta. Sekundäärimenettelyt edellyttävät lähtökohtaisesti taustalla olevan päämenettelyn aloittamista,[26] ne voivat olla ainoastaan likvidaatiomenettelyjä (asetuksen 3 artiklan 3 kohta) ja niiden vaikutukset rajoittuvat menettelyn aloitusvaltiossa sijaitsevaan velallisen omaisuuteen (asetuksen 3 artiklan 2 kohta ja 27 artikla). Samanaikaiset menettelyt voivat kuitenkin aiheuttaa tehottomuutta sellaisten sääntöjen puuttuessa, joiden nojalla voidaan ratkaista tällaisen tilanteen mahdollisesti aiheuttamat ongelmat.

42. Tätä tarkoitusta varten asetuksessa säädetään *yhteensovittamista koskevista vähimmäissäännöistä*, joiden tavoitteena on edistää menettelyiden keskinäistä sujuvuutta konkurssipesän asianmukaisen hallinnoinnin ja realisoinnin kannalta. Näissä säännöissä säädetään erityisesti eri menettelyiden selvittäjien *keskinäisestä tietojenanto- ja yhteistyövelvollisuudesta*[27] ja mekanismeista, joilla taataan velkojien yhdenvertainen kohtelu[28] ja määritetään mahdollisen sekundäärimenettelyssä jäljelle jääneen omaisuuden kohtalosta.[29] Tiiviimpi yhteistyö samanaikaisten maksukyvyttömyysmenettelyiden tehokkaamman hallinnoinnin varmistamiseksi on myös yksi komission esittämän muutosehdotuksen päätavoitteista.[30]

26 — Alueellisen menettelyn aloittaminen ennen päämenettelyn aloittamista on mahdollista vain tiukasti rajatuissa tilanteissa, ks. asetuksen johdanto-osan 17 perustelukappale sekä 3 artiklan 4 kohta.

27 — Ks. asetuksen johdanto-osan 20 perustelukappale ja 31 artiklan 1 ja 2 kohta.

28 — Ks. asetuksen 20 artiklan 2 kohta.

29 — Ks. asetuksen 35 artikla.

30 — Uusilla säännöillä pitäisi muun muassa pystyä välttämään sekundäärimenettelyiden aloittaminen, jos ne eivät ole välttämättömiä paikallisten velkojen intressien suojaamiseksi silloin, kun päämenettelyn selvittäjä takaa paikallisille velkojille sopimuksilla saman kohtelun kuin jos sekundäärimenettely olisi aloitettu (ks. uuden 29 a artiklan 2 kohta, jota muutosehdotuksen 34 kohta koskee). Tarkoituksena on myös poistaa edellytys, jonka mukaan sekundäärimenettelyt voivat olla ainoastaan likvidaatiomenettelyjä, jotta ne voidaan sovittaa yhteen päämenettelyiden kanssa, joilla tähdätään yritysten tervehdyttämiseen (ks. muutosehdotuksen kohta 22, jossa muutetaan asetuksen 3 artiklan 3 kohtaa), sekä ulottaa yhteistyötä koskevat vaatimukset kattamaan myös toimivaltaiset tuomioistuimet (ks. uusi 31 a artikla, jota muutosehdotuksen 36 kohta koskee).

43. Pää- ja sekundäärimenettelyn välisissä suhteissa on siis keskeistä *yhteensovittamista koskeva velvoite*, jonka tarkoituksena on taata tehokasta ja tehollista toimintaa koskevien päätavoitteiden toteutuminen myös silloin, kun vireillä on useita menettelyitä. Tässä yhteydessä asetuksessa annetaan *hallitseva* asema päämenettelylle, jonka selvittäjälle taataan useita keinoja vaikuttaa vireillä olevaan yhteen tai useampaan sekundäärimenettelyyn, esimerkiksi ehdottamalla tervehdyttämis- tai akordisuunnitelmaa tai pyytämällä konkurssipesän realisoinnin lykkäämistä sekundäärimenettelyssä. [31]

44. Vaikka asetuksessa ei tunnusteta sekundäärimenettelyjen todellista autonomiaa, niille kuitenkin määritetään oma vaikutuspiiri, sanotun kuitenkaan vaikuttamatta edeltävässä kohdassa mainittuun tehtävään ja yhteensovittamista koskevaan velvoitteeseen. Sekundäärimenettelyn ulottuvuus poikkeaa päämenettelyn ulottuvuudesta, sen tarkoituksena on turvata erityisiä intressejä ja siihen sovelletaan järjestelmää, joka on useilta osiltaan samankaltainen kuin päämenettelyyn sovellettava järjestelmä. Samalla tavoin kuin päätös, jolla menettely aloitetaan asetuksen 3 artiklan 1 kohdan nojalla, myös sekundäärimenettelyn aloituspäätös tunnustetaan automaattisesti kaikissa jäsenvaltioissa asetuksen 16 artiklan nojalla, ja sen 17 artiklan 2 kohdan mukaisesti muissa jäsenvaltioissa ei voida riitauttaa sen vaikutuksia. Asetuksen 25 artiklan 1 kohdan nojalla myös ratkaisut, jotka tällaisen menettelyn aloittanut tuomioistuin on tehnyt ja jotka liittyvät menettelyn kulkuun ja päättämiseen tai johtuvat välittömästi tästä menettelystä tai liittyvät siihen läheisesti, tai akordit, jotka kyseinen tuomioistuin on hyväksynyt, tunnustetaan ilman erityisiä muodollisuuksia. Asetuksen 4 ja 28 artiklan nojalla ja sen 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun menettelyn tavoin sekundäärimenettelyä säännellään sen jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa menettely on aloitettu. Asetuksen 18 artiklan 2 kohdan nojalla sekundäärimenettelyn selvittäjät voivat ryhtyä itsenäisesti toimiin vaatiakseen tähän menettelyyn kuuluvaa omaisuutta, joka on siirretty toiseen jäsenvaltioon, ja nostaakseen velkojien intressien mukaisia takaisinsaantikanteita.

45. Yhteisön lainsäätäjän päätöksestä sallia päämenettelyn kanssa samanaikaisten menettelyiden aloittaminen ja tämän päätöksen taustalla olevista syistä, jotka esitetään asetuksen johdanto-osassa, käy ilmi, että muiden menettelyjen aloittaminen *rajoittaa päämenettelyn vaikutuksia*. Sama koskee päämenettelyn selvittäjien valtuuksia, kuten käy selvästi ilmi asetuksen 18 artiklan 1 kohdasta, jonka mukaan ”selvittäjä, jonka 3 artiklan 1 kohdan mukaan toimivaltainen tuomioistuin on määrännyt, voi käyttää toisessa jäsenvaltiossa kaikkia niitä toimivaltuuksia, joita hänellä on menettelyn aloitusvaltion lain mukaan, *niin kauan kuin siellä ei ole aloitettu toista maksukyvyttömyysmenettelyä* tai annettu toista maksukyvyttömyysmenettelyä koskevan hakemuksen perusteella toimivaltuuksien käytön estävää turvaamista koskevaa toimenpidettä”. [32]

c) Toimivaltaisen tuomioistuimen määrittäminen sekundäärimenettelyn vaikutusten ulottuvuuden määrittelemiseksi

46. Edellä a ja b osissa esitetyt huomautukset on otettava huomioon vastattaessa Tribunal de commerce de Versailles’n esittämän ennakkoratkaisukysymyksen ensimmäiseen osaan, jolla pyritään selvittämään, onko kyseinen tuomioistuin, jossa NNSA:n maksukyvyttömyyttä koskeva sekundäärimenettely on aloitettu asetuksen 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti, tämän asetuksen nojalla toimivaltainen myös määrittämään menettelyn vaikutusten ulottuvuuden. Mielestäni asetuksessa luodusta pää- ja sekundäärimenettelyn välisestä suhteesta ja siinä sekundäärimenettelylle asetetuista tavoitteista sekä yleisemmin koko asetuksen tavoitteista johtuu, että tähän kysymykseen on vastattava myöntävästi.

31 — Ks. asetuksen johdanto-osan 20 perustelukappale sekä asetuksen 31 artiklan 3 kohta, 33 artikla ja 34 artiklan 1 ja 3 kohta. Näitä valtuuksia on myöhemmin lujitettu komission esittelemässä maksukyvyttömyysasetusta koskevassa muutosehdotuksessa, jossa päämenettelyn selvittäjälle annetaan mahdollisuus vastustaa sekundäärimenettelyn aloittamista (ks. uuden 29 a artiklan 2 kohta, jota muutosehdotuksen 34 kohta koskee)

32 — Kursivointi tässä.

47. Ensiksi, kuten olen edellä korostanut, päämenettelyn universaalista luonteesta ja hallitsevasta asemasta ja sekundäärimenettelyn toissijaisuudesta huolimatta jälkimmäisellä menettelyllä on asetuksen rakenteessa oma vaikutuspiirinsä, joka on välttämätön sille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi ja sille asetuksen rakenteessa annetun tehtävän toteuttamiseksi, joka on rajoittaa maksukyvyttömyysmenettelyn yhtenäisyyden periaatteen soveltamisalaa.[33] Mielestäni tämän kehyksen kanssa ei sovi yhteen päätelmä, jonka mukaan tällaisen menettelyn aloittamisessa toimivaltainen tuomioistuin ei olisikaan toimivaltainen määrittämään menettelyn vaikutusten ulottuvuutta asetuksen säännösten perusteella.

48. Toiseksi on muistettava, että asetuksen 3 artiklan 2 kohdan ja 27 artiklan mukaisesti sekundäärimenettelyn vaikutukset rajoittuvat velallisen omaisuuteen, joka sijaitsee tämän menettelyn aloitusvaltiossa. Kuten asianajaja Rogeau korostaa kirjallisissa huomautuksissaan, kun jäsenvaltion tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi on saatettu sekundäärimenettelyn aloittamista koskeva pyyntö, varmistaa asetuksen 3 artiklan 2 kohdan mukaisten, sen omaa toimivaltaansa koskevien edellytysten täyttymisen, sen on arvioitava, sijaitseeko velallisen omaisuus kyseisessä jäsenvaltiossa, jolloin voidaan päätellä, että tällä on siellä asetuksen 2 artiklan h alakohdan mukainen toimipaikka.[34] Tästä seuraa, että tämän tuomioistuimen jo ennen sekundäärimenettelyn aloittamista todettava, että kyseisessä jäsenvaltiossa sijaitsee ainakin osa siitä omaisuudesta, johon menettelyn vaikutusten on tarkoitus kohdistua.

49. Kolmanneksi tämä sekundäärimenettelyn aloitusvaltiossa sijaitsevien omaisuuserien yksilöiminen on tärkeää, jotta voidaan varmistaa menettelyn aloittamisen edellytysten täyttyminen, rajata menettelyn vaikutukset ja määrittää kyseisen jäsenvaltion lain säännösten aineellinen soveltamisala mutta myös varmistaa likvidaatiomenettelyksi tarkoitetun sekundäärimenettelyn toteutuminen. Tästä seuraa – kuten asianajaja Rogeau mielestäni aivan perustellusti väittää – että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen vaatimus sen toteamiseksi, että velallisen tietyt omaisuuserät sekä niiden realisointituotot kuuluvat sekundäärimenettelyn vaikutusten piiriin, johtuu välittömästi tästä menettelystä ja liittyy siihen läheisesti tuomiossa Seagon (EU:C:2009:83) vahvistetussa oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla, sellaisena kuin sitä on tulkittu edellä tämän ratkaisuehdotuksen 32 kohdassa, ja kuuluu siis menettelyn aloittaneen tuomioistuimen toimivallan piiriin.

50. Neljänneksi maksukyvyttömyysmenettelyiden tehokkuus-, tehollisuus- ja nopeustavoitteita, jotka olivat asetuksen antamisen taustalla, ei kyettäisi saavuttamaan riittävän hyvin antamalla ratkaisu, jonka nojalla sekundäärimenettelyn aloitusvaltion tuomioistuimen, jossa on nostettu kanne menettelyn vaikutusten ulottuvuuden määrittämiseksi, olisi katsottava, ettei sillä ole toimivaltaa, todettava päämenettelyn aloitusvaltion tuomioistuin toimivaltaiseksi ja lykättävä menettelyä siihen saakka, kunnes aloitusvaltion tuomioistuin tekee päätöksensä.

51. Edellä esitetyt tekijät puoltavat mielestäni sitä, että sekundäärimenettelyn aloitusvaltion tuomioistuimelle on tunnustettava toimivalta ratkaista vaatimus, jolla pyritään määrittämään tämän menettelyn vaikutusten ulottuvuus. Minua eivät sen sijaan vakuuta vastakkaiset väitteet, joita yhteiset selvittäjät ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta ovat esittäneet siitä, että päämenettelyn aloitusvaltion tuomioistuimelle on tunnustettava yksinomainen toimivalta. Nämä väitteet perustuvat lähinnä päämenettelyn ensisijaisuuteen ja universaaliin vaikutukseen.

33 — Ks. vastaavasti tuomio MG Probud Gdynia (C-444/07, EU:C:2010:24, 24 kohta). Ks. myös Heidelberg-Luxemburg-Wien-raportti, s. 111.

34 — Asetuksen 2 artiklan h alakohdassa ”toimipaikalla” tarkoitetaan sellaista taloudellisen toiminnan paikkaa, jossa velallinen harjoittaa muuten kuin tilapäisesti taloudellista toimintaa inhimillisin ja aineellisin voimavaroin. Unionin tuomioistuimen mukaan käsitettä toimipaikka on tulkittava siten, että ”siinä edellytetään taloudellisen toiminnan harjoittamiseksi tarvittavia rakenteita, jotka ilmentävät tiettyä organisaation vähimmäistasoa ja tiettyä pysyvyyttä” (ks. tuomio Interedil, C-396/09, EU:C:2011:671).

52. Kuten totean edellä tämän ratkaisuehdotuksen 43 kohdassa, asetuksessa toki tunnustetaan päämenettelyn hallitseva asema. Tällainen ensisijaisuus, jonka tarkoituksena on etupäässä taata pää- ja sekundäärimenettelyn optimaalinen yhteensovittaminen asettamalla ne arvojärjestykseen, ei kuitenkaan vie sekundäärimenettelystä vastaavilta tuomioistuimilta niiden oikeuksia varsinkaan, kun kyse ei ole realisointitoimien toteuttamista ja velkojien tyydyttämistä koskevien päätösten tekemisestä tai tämän menettelyn päättämisen edellytyksistä, vaan sen vaikutusten rajoittamisesta. Mielestäni päämenettelylle tunnustettu universaali luonne ei myöskään muodosta ratkaisevaa perustetta, jonka nojalla voitaisiin vaatia päämenettelyn tuomioistuimelle yksinomaista toimivaltaa määrittää muun sellaisen menettelyn, olipa se sitten alueellinen tai toissijainen menettely, vaikutusten ulottuvuutta, jonka aloittamisella juuri vedetään pois osa velallisen omaisuudesta päämenettelyn ja siihen sovellettavan lainsäädännön piiristä.

53. Vielä on korostettava yhtäältä, että asetuksessa säädetään nimenomaisesti paitsi velallisen omaisuuden jakoperusteesta pää- ja sekundäärimenettelyn kesken eli sen sijainnin selvittämisestä mutta myös aineellisista säännöksistä, joiden on tarkoitus ohjata toimivaltaisia tuomioistuimia jakoperusteen soveltamisessa, kuten jäljempänä esitän. Toisaalta, kuten unionin tuomioistuin vahvisti tuomiossa Bank Handlowy ja Adamiak (C-116/11, EU:C:2012:739), asetuksen 3 artiklan 2 kohdan nojalla toimivaltaisella tuomioistuimella on kaikissa tekemissään ratkaisuissa – ja siksi myös sekundäärimenettelyn vaikutusten ulottuvuudesta lausuessaan – velvollisuus tehdä vilpitöntä yhteistyötä, joka tarkoittaa, että sen on otettava huomioon niin päämenettelyn tavoitteet kuin asetuksen rakennekin, joka perustuu vastavuoroisen luottamuksen periaatteeseen, pää- ja sekundäärimenettelyn pakolliseen yhteensovittamiseen, rajat ylittävien maksukyvyttömyysmenettelyiden tehokkaan ja tehollisen toiminnan tavoitteeseen sekä päämenettelyn ensisijaisuuteen.[35] Tällaisessa tilanteessa ei ole juurikaan vaaraa, että tämä tuomioistuin tekisi päämenettelyn intressejä heikentävän päätöksen.

54. Edellä esitettyjen perusteluiden johdosta katson, että asetuksen 3 artiklan 2 kohdan nojalla sekundäärimenettelyn aloittamisessa toimivaltainen tuomioistuin on myös toimivaltainen määrittämään velallisen omaisuuden, joka kuuluu tämän menettelyn vaikutusten piiriin.

d) Yksinomainen vai kilpaileva toimivalta?

55. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee unionin tuomioistuimelta myös, että jos se tunnustaa sekundäärimenettelyn aloitusvaltion tuomioistuimen toimivallan, onko tämä toimivalta yksinomainen vai ”vaihtoehtoinen” päämenettelyn aloitusvaltion tuomioistuimen toimivaltaan nähden.

56. Muistutan, että asetuksen säännöksistä ilmenee, että sekundäärimenettelyn aloittaminen jäsenvaltiossa, jossa velallisella on toimipaikka, vaikuttaa siten, että tässä jäsenvaltiossa sijaitsevaan velallisen omaisuuteen sovelletaan eri oikeusjärjestystä kuin päämenettelyyn. Sekundäärimenettelyn toissijaisuudesta päämenettelyyn nähden, näiden kahden menettelyn yhteensovittamista koskevista pakottavista säännöistä ja menettelyjen elimiä koskevista yhteistyövelvoitteista huolimatta kyseinen omaisuus otetaan näin ollen pois päämenettelyn ja siihen sovellettavan lainsäädännön yksinomaisesta vaikutuspiiristä.

57. Tästä seuraa, että sekundäärimenettelyn aloitusvaltion tuomioistuimen tekemä päätös tämän menettelyn vaikutusten piiriin kuuluvasta omaisuudesta koskee välillisesti mutta väistämättä päämenettelyn vaikutusten laajuutta. Edellä esitettyjen kaltaisista syistä on kuitenkin todettava, että päämenettelyn aloitusvaltion tuomioistuin on myös toimivaltainen määrittämään tämän menettelyn vaikutusten laajuuden kuten sekundäärimenettelyn aloitusvaltionkin tuomioistuin.

58. Näin ollen mahdolliset riita-asiat, jotka koskevat velallisen omaisuuserän kuulumista jompaankumpaan menettelyyn, voidaan käsitellä jommankumman menettelyn aloitusvaltion tuomioistuimessa. Niillä on siis kilpaileva toimivalta ratkaista tällaisia riita-asioita.

35 — Tuomion 62 kohta. Ks. myös julkisasiamies Kokottin ratkaisuehdotus Bank Handlowy ja Adamiak (C-116/11, EU:C:2012:308, 66 kohta).

59. Yhteiset selvittäjät arvostelevat tällaista ratkaisua väittäen, että kuten unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, asetuksessa ei sallita useita kilpailevia tuomioistuimia. He vetoavat erityisesti tuomioon Rastelli Davide e C. (C-191/10, EU:C:2011:838).[36] Korostan tästä ainoastaan, että mainitussa tuomiossa unionin tuomioistuin on täsmentänyt, että jos hyväksyttäisiin maksukyvyttömyyttä koskevan päämenettelyn laajentaminen menettelyn kohteena olevasta toimijasta oikeudellisesti erilliseen toimijaan pelkästään varojen sekoittumisen johdosta tutkimatta, missä kyseisen toimijan pääintressien keskus sijaitsee, samalla sallittaisiin asetuksella perustetun järjestelmän kiertäminen siten, että tuomioistuin, jolla ei ole asetuksen 3 artiklan 1 kohdan nojalla toimivaltaa aloittaa päämenettelyä, voisi tehdä päätöksen, jolla olisi samat oikeudelliseen yksikköön kohdistuvat vaikutukset kuin tällaisen menettelyn aloituspäätöksellä. Käsiteltävässä asiassa ei kuitenkaan ole kyse kolmannen toimivaltaperusteen käyttöön ottamisesta asetuksen 3 artiklassa tarkoitettujen perusteiden lisäksi vaan ainoastaan sen tunnustamisesta, että näiden perusteiden mukaisesti nimetyillä tuomioistuimilla on kilpaileva toimivalta ratkaista tietyt kanteet.

60. Kilpailevien tuomioistuinten olemassaolo aiheuttaa riskin siitä, että ne antavat keskenään ristiriitaisia ratkaisuja. Kuten komissio ehdottaa, tällainen riski voitaisiin välttää soveltamalla sääntöä, joka on samankaltainen kuin asetuksen N:o 44/2001/EY 27 artiklassa, jossa toimivalta myönnetään vireilläolotapauksissa tuomioistuimelle, jossa asia on pantu ensiksi vireille. Mielestäni unionin tuomioistuimen tehtävänä ei kuitenkaan ole sisällyttää tällaista sääntöä asetuksen järjestelmään tuomioistuinteitse.[37] Vaikka sisällyttäminen olisi epäilemättä suositeltavaa, jos unionin tuomioistuin hyväksyy ehdotukseni, tämä tehtävä kuuluu nimittäin yksinomaan unionin lainsäätäjälle. Siksi asetuksen 25 artiklan 1 kohdassa säädetty lähes automaattinen tunnustusmekanismi on nykytilassa ainoa tapa välttää keskenään ristiriitaisten ratkaisujen antamisen riski kilpailevan toimivallan yhteydessä.

e) Päätelmät ennakkoratkaisukysymyksen ensimmäisestä osasta

61. Edellä esitetyn perusteella katson, että Tribunal de commerce de Versailles'lle on vastattava, että asetuksen 3 artiklan 2 kohdan nojalla sekundäärimenettelyn aloittamisessa toimivaltainen tuomioistuin on toimivaltainen myös määrittämään velallisen sen omaisuuden, joka kuuluu tämän menettelyn vaikutusten piiriin. Kanne, jolla pyritään määrittämään, kuuluuko yksi tai useampi velallisen omaisuuserä pää- vai sekundäärimenettelyn piiriin, voidaan nostaa joko päämenettelyn aloitusvaltion tuomioistuimessa tai sekundäärimenettelyn aloitusvaltion tuomioistuimessa.

B Ennakkoratkaisukysymyksen toinen osa: sovellettava laki

62. Ennakkoratkaisukysymyksen toisella osalla Tribunal de commerce de Versailles tiedustelee unionin tuomioistuimelta, että jos sekundäärimenettelyn aloitusvaltion todetaan olevan toimivaltainen määrittämään tämän menettelyn vaikutusten laajuuden, mitä lakia määrittämiseen sovelletaan.

36 — Tämän tuomion 28 kohdassa, johon selvittäjät vetoavat, unionin tuomioistuin varoittaa ratkaisusta, josta "aiheutuisi erityisesti vaara eri jäsenvaltioiden tuomioistuinten välisestä positiivisesta toimivaltaristiriidasta, jota asetuksella on nimenomaisesti haluttu välttää sen varmistamiseksi, että maksukyvyttömyysmenettelyjä käsitellään Euroopan unionissa yhdenmukaisesti".

37 — Vaikka onkin totta, että tuomiossa Staubitz-Schreiber (C-1/04, EU:C:2006:39) todettiin, että koska aiheesta ei säädetty asetuksessa, velallisen pääintressien keskuksen siirryttyä toiseen jäsenvaltioon tämän menettelyn aloittamista koskevan pyynnön tekemisen jälkeen toimivalta maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamiseksi pysyy sillä *tuomioistuimella, jossa asia pantiin ensin vireille*, kyseisen asian olosuhteet olivat täysin erilaiset, sillä unionin tuomioistuimen oli lausuttava toimivallan mahdollisen siirron laillisuudesta eikä ratkaistava tuomioistuinten välistä positiivista toimivaltaristiriitaa.

63. Asetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti maksukyvyttömyysmenettelyyn ja sen vaikutuksiin sovelletaan sen jäsenvaltion lakia, jossa menettely on aloitettu, jolloin sovellettava laki riippuu siitä, millä tuomioistuimella on asetuksen 3 artiklan nojalla kansainvälinen toimivalta aloittaa menettely.[38] Tämä ratkaisu vahvistetaan nimenomaisesti asetuksen 28 artiklassa, jossa säädetään, että ”ellei tämän asetuksen säännöksistä johdu muuta, sekundäärimenettelyyn sovelletaan sen jäsenvaltion lakia, jossa sekundäärimenettely on alkanut”.

64. Tästä huolimatta asetuksessa säädetään tietyistä yhdenmukaisista aineellisista säännöistä, joita on tarkoitus soveltaa sovellettavaksi tarkoitetusta kansallisesta laista poiketen.

65. Käsiteltävän asian kannalta olennaisilta osin on muistettava aivan aluksi, että asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa ja 27 artiklassa otetaan käyttöön velallisen omaisuuden jakamista pää- ja sekundäärimenettelyn kesken koskeva erityinen peruste, joka pohjautuu omaisuuden sijaintiin ja josta ei voida poiketa kansallisissa oikeussäännöissä eikä näiden kahden menettelyn elinten sopimuksella. Tämän perusteen mukaisesti se velallisen omaisuus, joka sijaitsee sekundäärimenettelyn aloitusvaltiossa, kuuluu tämän menettelyn piiriin ja siten *myös tämän omaisuuden myyntituottojen on kuuluttavat tähän menettelyyn*. Saman perusteen mukaisesti kolmannessa maassa sijaitseva velallisen omaisuus *ei sen sijaan voi missään tapauksessa kuulua sekundäärimenettelyyn* yksinkertaisesti siksi, että se ei sijaitse siinä jäsenvaltiossa, jossa tällainen menettely on aloitettu. Tämä omaisuus kuuluu siis väistämättä päämenettelyyn, jolla on universaali vaikutus. Kuten korostin edellä tämän ratkaisuehdotuksen 37 kohdassa, kansalliseen oikeuteen perustuva tulkinta, jolla laajennettaisiin sekundäärimenettelyn vaikutuksia koskemaan velallisen kolmannessa maassa sijaitsevaa omaisuutta, olisi ristiriidassa asetuksen kanssa.

66. Asetuksen säännöksistä on mahdollista johtaa sääntö, josta kaikki huomautuksiaan esittäneet osapuolet ovat samaa mieltä ja jonka mukaan päivämäärä, jota on käytettävä arvioitaessa, sijaitseeko omaisuus sekundäärimenettelyn aloitusvaltiossa, on tämän menettelyn aloittamisesta annetun ratkaisun voimaantulopäivä. Tämä päätelmä perustuu muun muassa yhdessä luettuihin asetuksen 2 artiklan f alakohtaan[39] ja 18 artiklan 2 kohtaan.[40] Velallisen omaisuuden siirtäminen sekundäärimenettelyn aloitusvaltion ulkopuolelle kyseisen päivämäärän jälkeen, myös silloin, kun siirto ei koske varsinaista omaisuutta vaan sen realisointituottoa tai kun tämän menettelyn tuomioistuin on antanut luvan siirtoon päämenettelyn kanssa tapahtuvasta yhteensovittamisesta tehdyn sopimuksen perusteella, ei siis voi johtaa siihen, että tämä omaisuus tai sen myyntituotto poistuu sekundäärimenettelyn piiristä.[41]

67. Kuten ennakoin edellä tämän ratkaisuehdotuksen 53 kohdassa, asetus sisältää tiettyjä aineellisia säännöksiä, joiden tarkoituksena on ohjata toimivaltaisia tuomioistuimia niiden soveltaessa perustetta, jonka mukaisesti velallisen omaisuus jaetaan pää- ja sekundäärimenettelyn kesken. Asetuksen 2 artiklan g alakohdassa säädetään nimittäin, mitä asetuksessa tarkoitetaan ”jäsenvaltiolla, jossa omaisuus sijaitsee”, kolmen omaisuusluokan osalta, jotka ovat esine, omaisuus ja oikeus, jota koskeva omistus- tai muu oikeus on merkittävä julkiseen rekisteriin, sekä saatavat. Vaikka voi osoittautua, ettei säännös kata kaikenlaisia omaisuustyyppejä, joista tietyt ovat varsin monitahoisia,[42] se osoittaa kuitenkin yhteisön lainsäätäjän halunneen soveltaa velallisen omaisuuden sijainnin määrittelyyn

38 — Ks. vastaavasti tuomio Eurofood IFSC (C-341/04, EU:C:2006:281, 33 kohta); tuomio MG Probud Gdynia (EU:C:2010:24, 25 kohta) ja tuomio Rastelli Davide e C. (EU:C:2011:838, 16 kohta).

39 — Asetuksen 2 artiklan f alakohdassa täsmennetään, että asetuksessa ”menettelyn alkamisella” tarkoitetaan ajankohtaa, josta alkaen päätöstä menettelyn aloittamisesta on noudatettava riippumatta siitä, onko päätös lopullinen.

40 — Asetuksen 18 artiklan 2 kohdan mukaan ”selvittäjä, jonka 3 artiklan 2 kohdan mukaan toimivaltainen tuomioistuin on määrännyt, voi esittää toisessa jäsenvaltiossa vaatimuksia oikeudenkäynnistä tai muutoin sillä perusteella, että irtainta omaisuutta on siirretty maksukyvyttömyysmenettelyn alkamisen jälkeen menettelyn aloitusvaltiosta tähän toiseen jäsenvaltioon”.

41 — Huomautan, että muutosehdotuksen mukaan menettelyn selvittäjän ei pitäisi saada siirtää omaisuutta jäsenvaltiosta, jossa velallisen toimipaikka sijaitsee, myöskään ennen sekundäärimenettelyn aloittamista, jotta paikalliset intressit voidaan suojata tehokkaasti (ks. muutosehdotuksen 12 kohta, jossa asetukseen lisätään johdanto-osan 19 b perustelukappale).

42 — Muutosehdotuksen mukaan 2 artiklan g alakohdassa (josta tulee 2 artiklan f alakohta) otetaan käyttöön omaisuuden sijaintia koskevia lisäsäännöksiä, jotka koskevat yritysten rekisteröityjä osakkeita, rahoitusvälineitä, joiden omistusoikeuden osoittaa rekisteriin tehty merkintä, ja luottolaitoksen tileillä olevaa käteisrahaa (ks. muutosehdotuksen 21 kohta).

yhtenäistä sääntelyä. Tämä päätös, kuten kyseisen 2 artiklan g alakohdassa esitetyn luettelon epätäydellisyys, tarkoittaa epäilemättä, että kansallinen tuomioistuin joutuu tulkitsemaan sitä melko paljon, sillä sen on tämän säännöksen nojalla määritettävä kuhunkin konkreettiseen tapaukseen sovellettava sääntö.

68. Edellä esitetyn perusteella Tribunal de commerce de Versailles'n on käsiteltävässä asiassa ”paikannettava” *sekundäärimenettelyn aloituspäivän ajankohtana* ja *asetuksen 2 artiklan g alakohdan perusteiden pohjalta* koko NNSA:n aineellinen ja aineeton omaisuus, joka on luovutettu, mukaan lukien taloudellinen omistusoikeus (”equitable or beneficial ownership”), joka sillä on Nortel-konsernin teollis- ja tekijänoikeuksiin MRDA:n nojalla, sekä yksinomaiset, vastikkeettomat ja jatkuvat lisenssioikeudet, joiden haltija se oli tämän saman sopimuksen nojalla.[43] Mielestäni ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on ensiksi määritettävä kyseisen sopimuksen osalta, voidaanko nämä oikeudet jakaa osiin ja voidaanko niitä käsitellä erillisinä omaisuuserinä.

69. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tulee seuraavaksi selvittää, onko NNSA:n oikeus ”T&K-määrärahoihin” luokiteltava MRDA:han sovellettavan Kanadan oikeuden nojalla ”esineoikeudelliseksi tuotto-oikeudeksi”, kuten NNSA:n yritysneuvosto väittää, vai ”saamisoikeudeksi”, joka vastaa sen osuutta Nortel-konsernin T&K-toiminnasta. Jälkimmäisessä tapauksessa voitaisiin soveltaa 2 artiklan g alakohdan kolmannessa luetelmakohdassa tarkoitettua ulkopuolisen velallisen pääintressien keskusta koskevaa perustetta. Muistutan sivuhuomautuksena tästä, että sillä, että NNSA:n omaisuuden luovutuksen jälkeen sille kuuluva *osuus hinnasta* voidaan luonnehtia hintasaatavaksi takavarikon yhteydessä – siinä määrin kuin se sijaitsee unionin ulkopuolella – ei ole merkitystä, jos todetaan, että kyseinen omaisuus sijaitsi Ranskassa sekundäärimenettelyn aloittamisesta tehdyn päätöksen voimaantulopäivänä. Kuten totesin edellä tämän ratkaisuehdotuksen 66 kohdassa, omaisuuden luovutustavat eivät voi johtaa siihen, että tämän omaisuuden katsotaan kuuluvan päämenettelyyn, vaikka se kuului alun perin sekundäärimenettelyyn, ja päinvastoin.

70. Jos MRDA:lla luodusta järjestelmästä johtuvan taloudellisen omistusoikeuden (”beneficial ownership”) ei voida katsoa olevan pelkkä saamisoikeus, kuten mielestäni on asian laita, on selvitettävä, voidaanko se luokitella jompaankumpaan asetuksen 2 artiklan g alakohdan ensimmäisessä ja toisessa luetelmakohdassa mainituista luokista. En ole vakuuttunut yhteisten selvittäjien väitteestä, jonka mukaan tämä oikeus kuuluisi kyseisen toisen luetelmakohdan soveltamisalaan, koska se liittyy rekisteröitäviin teollis- ja tekijänoikeuksiin. Sen paremmin taloudellista omistusoikeutta, joka takaa oikeuden ”T&K-määrärahoihin” MRDA:n nojalla, kuin Nortel-konsernin teollis- ja tekijänoikeuksien käyttöoikeuksia, jotka perustuvat NNL:n tällä samalla sopimuksella myöntämiin yksinoikeuslisensseihin, ei voida luonnehtia asetuksen 2 artiklan g alakohdan toisen luetelmakohdassa tarkoitetuksi ”oikeu[deksi, joka] on merkittävä julkiseen rekisteriin”. Tätä päätelmää ei muuta pelkästään se, että kyseiset oikeudet ”liittyvät” teollis- ja tekijänoikeuksiin, jotka NNL on käsiteltävässä asiassa rekisteröinyt unionin ulkopuolella. Toisaalta mielestäni ei voida väittää, kuten NNSA:n yritysneuvosto näyttää tekevän, että kyseiset oikeudet kuuluvat asetuksen 2 artiklan g alakohdan ensimmäisen luetelmakohdan soveltamisalaan siksi, että ne ”konkretisoituvat” lisensseissä, joita ei voida pitää aineellisena omaisuutena.

71. Asetuksen 2 artiklan g alakohdasta tulee siis johtaa sääntö, jossa otetaan huomioon kyseessä olevan omaisuuden erityispiirteet. Mielestäni tämän säännöksen kahdesta ensimmäisestä luetelmakohdasta voi kuitenkin päätellä yleisesti, että velallisen omaisuuden eri osat on lähtökohtaisesti kohdennettava siihen maksukyvyttömyysmenettelyyn, johon ne luonteeltaan läheisimmin kuuluvat. Tämä koskee sekä

43 — Selvittäjien esittämän sopimusversion mukaan kukin sopimuspuolena ollut Nortel-konsernin yhtiö sitoutui kehittämään, kuten aikaisemminkin, T&K-toimintaansa ja tarjoamaan sen tulokset muiden sopimuspuolten käyttöön. Vastikkeena se sai ”T&K-määrärahana” summan, joka oli suhteutettu sen osuuteen konsernin T&K-toiminnasta sopimuksen liitteenä olevan taulukon mukaisesti. Tämä summa katsottiin ”etuudeksi”, johon kukin osapuoli oli oikeutettu. Sopimuksessa määrättiin myös, että NNL oli konsernin kaikkien nykyisten ja tulevien teollis- ja tekijänoikeuksien nimellinen omistaja, ellei toisin ole nimenomaisesti sovittu (esimerkiksi tavaramerkkioikeudet), ja NNL sitoutui puolestaan myöntämään kullekin sopimuspuolena olevalle yhtiölle konsernin kaikkia teollis- ja tekijänoikeuksia koskevan yksinomaisen ja vastikkeettoman käyttölisenssin.

aineellista omaisuutta, joka kuuluu siinä jäsenvaltiossa aloitettuun menettelyyn, jossa omaisuus sijaitsee, että rekisteröitävää omaisuutta ja oikeuksia, jotka kuuluvat siinä jäsenvaltiossa aloitettuun maksukyvyttömyysmenettelyyn, jossa kyseistä rekisteriä pidetään. Sama sääntö, sovellettuna a contrario, sisältyy asetuksen 12 artiklaan, jonka mukaan ”yhteisöpatentti tai yhteisötavaramerkki taikka muu vastaava oikeus, joka on perustettu yhteisölainsäädännön mukaan, voi kuulua vain 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun menettelyn piiriin”; jos niitä ei voida liittää vain yhden jäsenvaltion alueeseen, niiden vaikutukset ulottuvat koko unioniin. Samaa logiikkaa noudattaa myös komission esittämä 2 artiklan g alakohtaa koskeva muutosehdotus, jossa ehdotetuissa uusissa luetelmakohdissa (jotka koskevat yritysten rekisteröityjä osakkeita, rahoitusvälineitä, joiden omistusoikeuden osoittaa rekisteriin tehty merkintä, ja pankkitilillä olevaa käteisrahaa) asetetaan niissäkin perusteita, joiden nojalla olennaista on omaisuuden liittyminen siihen jäsenvaltioon, johon se läheisimmässä yhteydessä.

72. Katson pääasiasta, että edellä mainitun säännön mukaisesti oikeuksien, jotka johtuvat velallisen osallistumisesta yrityskonsernin T&K-toimintaan ja/tai joiden kohteena on tämän toiminnan tulosten hyödyntäminen yksinomaisten ja vastikkeettomien lisenssien järjestelmän perusteella, tulisi siltä osin kuin ne eivät kuulu asetuksen 2 artiklan g alakohdan toisen ja kolmannen luetelmakohdan piiriin todeta sijaitsevan siinä jäsenvaltiossa, jossa on kyseiseen T&K-toimintaan osallistuneen ja sen tuloksia hyödyntäneen velallisen toiminnan keskus.

73. Edellä esitetyn perusteella katson, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämän ennakkoratkaisukysymyksen toiseen osaan on vastattava, että sen selvittämiseksi, kuuluuko velallisen omaisuus sekundäärimenettelyn vaikutusten piiriin, tuomioistuimen, jonka käsiteltäväksi asia on saatettu, on todettava, sijaitsiko tämä omaisuus siinä jäsenvaltiossa, jossa kyseinen menettely aloitettiin, tämän menettelyn aloittamisesta tehdyn päätöksen voimaantulopäivänä, ja kyseistä omaisuutta arvioitava asetuksen 2 artiklan g alakohdassa asetettujen perusteiden nojalla.

IV **Ratkaisuehdotus**

74. Kaiken edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Tribunal de commerce de Versailles’lle seuraavasti:

Maksukyvyttömyysmenettelyistä 29.5.2000 annetun neuvoston asetuksen
(EY) N:o 1346/2000 3 artiklan 2 kohdan nojalla tuomioistuin, joka on toimivaltainen aloittamaan sekundäärimenettelyn, on myös toimivaltainen määrittämään velallisen sen omaisuuden, joka kuuluu tämän menettelyn vaikutusten piiriin.

Kanne, jonka tarkoituksena on määrittää, kuuluuko yksi tai useampi velallisen omaisuuserä päämenettelyyn vai sekundäärimenettelyyn, voidaan panna vireille joko päämenettelyn aloitusvaltion tuomioistuimessa tai sekundäärimenettelyn aloitusvaltion tuomioistuimessa.

Sen selvittämiseksi, kuuluuko velallisen omaisuus sekundäärimenettelyn vaikutusten piiriin, tuomioistuimen, jonka käsiteltäväksi asia on saatettu, on todettava, sijaitsiko tämä omaisuus siinä jäsenvaltiossa, jossa kyseinen menettely aloitettiin, tämän menettelyn aloittamisesta tehdyn päätöksen voimaantulopäivänä. Kyseistä omaisuutta on arvioitava asetuksen N:o 1346/2000 2 artiklan g alakohdassa vahvistettujen perusteiden nojalla.